

כולל 'אור עולם'

ו"שיטת 4-8-5"
(מזמנים בידו')

הסבר כללי, נידונים
נפוצים, עצות ומקורות

תוכן ההסבר:

- מאפיינים נדירים ומיוחדים בכולל 'אור עולם':
- מקורות העניין לזכור על פה את תלמודו. שו"ע הרב, שיטת ה'סטייפלער', והרגשה כללית של הלומדים:
- מקור שם השיטה 'מזומנים', התפתחותה, וניסיון של לומדים רבים:
- כללי השיטה; סדר הלימוד על פי ימי השבוע; והסבר ההיגיון בכל שלב:
- ימי ה'שימור', יום א' בשבוע; מקורות וניפוץ טעויות יסוד:
- כיצד מסכמים ו'מתמצתים' דף גמ'; כלל בסיסי, ואופנים נפוצים כלליים
- שתי דוגמאות מאפיינות לסיכום דפי גמ' מוכרים:
- מטרת ההמחשה ב'זמן'; נתינת כיוון; וכיצד לשפר ולייעל את הלימוד; עצות, מקורות, והדגמות.
- תשובות על שאלות נפוצות;

הסבר שיטת 4-8-5 לידיעת גמ' ע"פ, עם המחשבות והוספות חשובות:

(ובסופו מצורפת טבלת דוגמא למילוי עצמי)

כבר תקופה ארוכה זהו סוד גלוי לכל, שהשיטה הנפלאה לשינון וזכירת דפים בעל פה ממש, "שיטת 4-8-5" - אינה נחלת ציבור או חוג כזה או אחר אלא פושטת והולכת ברחבי עם ישראל מכל חוגי יראי ה' ובקרב אלפי אלפי לומדים, שחייהם פשוט... השתנו !!! אינני יודע אם אתה, קורא יקר, מעיין כאן בשביל להסביר לאדם אחר שאינו מכיר את שיטת הלימוד הפשוטה אך נפלאה הזאת, או בכדי להעמיק בה את הבנתך העצמית; מכל מקום אנסה בשורות אלו לתאר לך את הרגשתי והרגשת רבים אחרים, ולחלוק בפניך מניסיונם של רבים וטובים, וגם מעט משלי, בעניינם של 2 הדברים המיוחדים דלהלן- **"כולל אור עולם"** - הכולל הוירטואלי המיוחד והנדיר, של הרב גולדווסר שליט"א, השונה לגמרי מסוג ה"כוללים" הרגילים. ו"שיטת 4-8-5" - השיטה הבדוקה והמוכיחה את עצמה שעל פיה לומדים בכולל זה דף אחר דף במטרה ובאופן של לזכור אותו לתמיד ולא לשכוח!!

הכולל המקורי - "כולל אור עולם":

נתחיל בכמה מאפיינים די נדירים שיש ב'כולל אור עולם'; הכולל פתוח 24 שעות לכל לומד! אין תנאי קבלה או מבחנים! כל אחד יכול פשוט להחליט ולהצטרף. לשמוע את ההזרחה הקצרה והמיוחדת במינה מראש הכולל [שלוחה 4-1-5 בקו הנפלא שיעורי הרב גולדווסר 0733454545] ולהתחיל ללמוד את סדרי הכולל העצמיים במקום שהוא.

חברי הכולל אינם מכירים זה את דמותו של זה! (כך לפחות עד למפגשי השינון המיוחדים, המתפרסמים בקו) אך מבחינת ההודעות והחידושים, כל אחד מקבל מקום של כבוד וסיפוק, וזוכה לתרום ולקבל בלימוד מכלל חברי הכולל **מכל קצוות הארץ** הלומדים את אותו דף בכל שבוע! מצפת ומירושלים, מהדרום ומבני ברק, מהצפון, מלוד, אחיסמך. כולם נקבצו ובאו ל"שלוחת בית המדרש" הנפלאה שעוסקת בדף הנלמד באותו שבוע בעמקות ובחיבה, ובכל הדפים הצבורים בעל-פה משבועות קודמים.

במשך מעט יותר מחצי שנה סיימו חברי הכולל את מסכת חגיגה מהחל ועד כלה! עם עוד ועוד חזרות בעל - פה !!! ועל דעת שלא לשכוח אותה

באמת לאורך כל חייהם, ומתוך בהירות עצומה שמעטים הלומדים במקומות אחרים שזוכים לה. הבהירות הזאת נובעת, תחילה מבית המדרש הטלפוני הזה, שבו כל אחד מוזמן להרצות את שאלותיו ותמיהותיו, אף הפשוטות ביותר [כיוון שתמיד ימצאו תלמידי חכמים מלומדי הקו העונים ומסבירים מתוך כבוד ואהבה, ואין שאלה "קלה מידי" שאינה ראויה להישאל] - או אף העמוקות- בתוס' ומפרשים, ומחלוקות האחרונים, [כך שמתפתחים פעמים רבות דיונים עמוקים ופולפולים קושיות ומהלכים בדברי הגמ'] ; וזה גורם שגם השאיפה וגם היכולת להבין את הדף ביסודיות אמיתית גדלים בהתאמה - כי מלבד העובדה שזהו "דף נצחי" בעז"ה לזכרון לעוד שנים ארוכות- גם פתאום אפשר בקלות לברר כל נקודה וענין. ובהודעות החברים פתאום נוספת עוד נקודה שלא שמנו לב אליה. ואם היא אינה מתאימה לנו כעת, פשוט מקישים ועוברים להודעה הבאה!

אם על לימוד רגיל בחברותא אמרו חכמים (מכות י'). שניצלים בו מהבנה שגויה "חרב אל הבדים אלו...תלמידי חכמים שלומדים בד בבד.... ולא עוד אלא שמיטפשיין"- אז לימוד בביהמ"ד העצום הזה של **עשרות עשרות חברים מקשיבים**- ק"ו בן בנו של ק"ו מחכים ומפליא את לומדיו כפי שהם מעידים הרבה יותר ובלי שום השוואה ללימוד רגיל. ואכן ממש כל אחד! ומוסיף ותורם לאוירה המופלאה, ומדהים לראות על חברים בקו איזו דרך עצומה של צמיחה הם עשו במסע המופלא הזה..

כל זאת מלבד **המחייב הנפלא**- כאשר כל אחד זוכה לראות ולשמוע את החיבה שמתקבלים דבריו, וכמה הוא תורם ומוסיף- זה עצמו מחייב אותו להתקדם ולעמוד בקצב הקבוע של דף בעל פה בכל שבוע בשיטה הנפלאה הזאת שאותה ננסה לבאר כעת [נ.ב. ישנה בקו גם שלוחה חדשה יותר של לימוד הלכה בע"פ מזומנים, למי שמתעניין בזה יותר...]:

הצורך וגודל החשיבות בהצלחת לימוד בעל פה:

מקור הענין של לימוד על מנת שלא לשכוח את הלימוד, המבואר בתורה "ושיננתם- שיהיו מחודדים בפיהך... אל תגמגם... אלא אמור... מיד". ומבואר בגמ' גודל חומרתו של השוכח משנתו, בפרט **בזמנם** שלא היתה היתה התושבע"פ כתובה, ושכחה היתה באמת אבידה נצחית.

בזמנינו, אמנם הדיעה הרווחת מקילה ואומרת (עיין **חיי עולם לה'סטיפלער'** חלק ב' פרק י"א) שהיות וכבר נכתב היום הכל, וממילא

בטלה לגמרי הדרישה להיות בקי בעל פה, לכן מספיקה חזרה באופן שמבין כשקורא בפנים את דברי הגמ' שלומד מבלי שיצטרך מחדש לעיין בביאור דבריה.

אולם עדיין, ראשית אין הדבר מוריד לגמרי את תחושת ההחמצה של רבים רבים, אלפים שמתייגעים ורוכשים עוד ועוד דברי תורה, ולבסוף שוכחים!! ומאבדים חלק גדול מתורתם, ואיתה - גם את הסיפוק העצום שיש ל'זוכרים' ואת התקווה הנשגבה להיות לאדם גדול באמת, שהתורה היא חלק בלתי נפרד ממנו ומידיעתו, מה שמשליך ישירות, בלי לשים לב, גם על ההנאה והמשיכה ללימוד. מה גם, שאפילו את הדרישה הבסיסית הזאת שמתאר ה'חיי עולם', שלא התבטלה, שבכל פעם שלומד את הגמ' שוב, יזכור כבר מעצמו את ביאור דבריה, קשה עד מאוד לשמר ולחזור כל הזמן בחזרות הקבועות הנצרכות לזה.

אך בפרט לדעת **השו"ע הרב**, בהל' ת"ת עיי"ש שפסק דיעה אחרת, וכ"כ החמיר בעניין זיכרון תלמודו ולא לשכחו ח"ו, עד שפסק כי עדיף לאדם לחזור כל ימיו! העיקר שלא לשכוח, ולא עליך המלאכה לגמור מבחינת הספק לימודים חדשים; והלימוד שהוא מתאר שונה לחלוטין מהלימוד המוכר לנו כיום, עיי"ש בדבריו בהרחבה.

באמת, לפעמים מתגנבת ללב איזו מחשבת תקווה כזו שאומרת: 'הלוואי שיכולתי ולו במסכת אחת! "מסכת עולם הבא"! או אולי אפילו בכמה מסכתות בודדות, לירש אותם ממש בידיעה ברורה בעל פה, ולזכור אותם לתמיד. לו רק יכולתי להצליח לעשות זאת. ובאמת הח"ח (תורת הבית פרק ו') מאריך מאוד בנקודה הזאת בדיוק. ומוסף ומדגיש לפחות עד כמה חשוב וכמה רווחים יש לאדם שזוכה לדעת ולשנן לכה"פ **מסכת אחת בעל פה** ולירש אותה ממש. איך שזה משנה את מהותו לגמרי, אף בעולם הזה וכ"ש לעולם הבא! ובוודאי אם זוכה לזה בכמה מסכתות. ואיך הוא מדריך אותו להמשיך ולשמרה בסדר יומו עיי"ש, ומביא סיפור נורא ומוכר ממדרש תנחומא מאחד שלמד כל ימיו מסכת חגיגה, והכבוד וההצלחה הנפלאים ש"היא" "החזירה" לו לבסוף.

שיטת המזומנים; איך ומתי:

מקור השיטה 485 הוא גם מקור השם המוכר שלה "שיטת ה'מזומנים'". השיטה החלה להתפתח בעקבות שאלה שנשאלו אלפי אלפי חסידים

לאורך שנים ע"י רבם: "מה יש לך 'מזומן' עכשיו מן הלימוד שלך"!?
 דהיינו, לא להיבחן בעוד שבוע, או חודש או מבחן בכתב, אלא לומר עכשיו
 ולהוציא מפיך מעט מהכמות העצומה שלמדת בימי חיך... היתכן!?
 שנים על גבי שנים אנו לומדים, ועל לשוננו לא יהא שגור ולו מספר זעום
 של דפי גמ' של תוס' של סימנים בשו"ע? של מערכות חידושים מרבתינו
 האחרונים?

כך התפתחה השיטה וצברה ניסיון ושדרוג של אלפי לומדים מוכשרים -
 ופחות, ידענים ובעלי זיכרון - וכאלו שממש לא. אברכים -ואנשים העמלים
 לפרנסתם... לומדים מכל הסוגים והמינים, שהמשותף לכולם,
 הוא פשוט הרצון והכמיהה האדירים לרכוש ולרשת ממש ידיעות גדולת
 "מזומנות" בעל פה. וכך הפכה השיטה להיות נוסחת
 הצלחה. נוסחה פשוטה וברורה מאוד, שאפשר לראות את תוצאותיה מהר
 מאוד. היא בהחלט לא מיועדת לחכמים וגאונים בלבד,
 והיא אינה דורשת מאמצים כבירים או זמן עצום - אלא רק דבר אחד.
עקביות, והקפדה על שמירת כלליה בלי ויתורים. כללים שלמעשה
 יסודם בהררי קודש, הנהגות רבותינו האמוראים ושמירת לימודם וגרסתם,
 אולם בתוספת של קיצור והתאמה הכרחיים לכוחותינו, ולכמות הזמן
 המוגבלת, והטרדות שאופפים את לימודנו [ואולי גם לגודל התורה שעלינו ללמוד
 ולהבין, ומחלוקות וביאורים שנוספו לאורך הדורות. המשנה והגמ' המפרשת אותה.
 דברי רש"י ותוס'. פסקי הראשונים ופסקי השו"ע. קושיות שלא הצלחנו להבין,
 וביאורי האחרונים].

במשפט אחד: שיטת ה"מזומנים" היא הכנת סיכום מתמצת מהדף
שלמדנו היטב, וחזרה על הסיכום הקצר מספר פעמים רב, לפי עקרונות
 הזיכרון הרגילים, שישמרו אותו לתמיד. ואלו הם שלבי
 השיטה, וכך גם שלבי הלימוד כולל הטלפוני של 'אור עולם', [מצורפת
טבלה להלן למעוניין, להקל על ההתרגלות לשלבים הנ"ל ומילוי החזרות
 הנצרכות]

שלבי שיטת ה"מזומנים":

א: במשך ימות השבוע [שני שלישי רביעי וחמישי: על יום ראשון נדבר
 להלן], לומדים את הדף השבועי החדש, איש כרצונו וכרוחב דעתו וגודל
 העמקות שהוא רוצה להיכנס אליה, אם גמ' ורש"י בלבד, או עם תוספות

נוספות כיכולתו. לומדים את הדף הזה **במשך 4 פעמים!!!**
 הסיבה לזה היא, מלבד המטרה המוצהרת, להבין וללבן את הדף באופן
 הברור ביותר, בכדי שנוכל לשננו **בעל פה בלי טעות**, "שבשתא כיוון דעל
 על" כידוע; זוהי גם צורת הלימוד **האמיתית** (עירובין נד:) שכך למד
 ולימד משה את בני ישראל, 4 פעמים בכדי להשלים את הלימוד הראשוני
 באופן הראוי], וכך הורו והמליצו גדולי ישראל למעשה לאורך הדורות.

ב: יום חמישי - הוא היום המיוחד, שבו מנציחים את הדף לתמיד בעז"ה,
 וכדלהלן: היום, עמלים להכין מהד"ף (גם; ד' פעמים בר"ת) שלמדנו,
סיכום מתמצת [הרחבה נפרדת בעניין הסיכום להלן]; כוללים את
המסקנות היוצאות מהשו"ט באופן שמקצר את דף הגמ' בצורה משמעותית
 (נ.ב. בכלליות ניתן לתמצת גם דברי תוס' לפחות את הנושא וראיותיו העיקריות, ויש
 רבים שעושים זאת בהצלחה. אולם באופן כללי מומלץ להתחיל להתרגל בקטן, ולפחות
 במסכת הראשונה לנסות זאת על גמ' ורש"י בלבד). זהו רגע מיוחד
 באמת. כי הסיכום המתומצת הזה, **ישמש אותנו בעזה"י, אינספור פעמים**,
 כדי להזכיר לנו את סוגיית הגמ'. וכעת, תיכף ומיד אחרי הכנת הסיכום, אנו
חוזרים על הסיכום שמונה פעמים!!!

מדוע? משתי סיבות: **א; כדי להרגילו על הלשון** באופן
 החזק ביותר - שהרי הוא שונה וקצר מנוסח הגמ' עצמו שמקשה ומתקן
 ומותיב ומפרק וכדו', וכעת מוכרחים לתקוע את הסיכום החדש הזה, חזק
 ב'זיכרון לטווח קצר' תחילה. **ב: כדי להוסיף ולהצליח**
 לקצר את הסיכום **עוד יותר**. לא באופן שמשמיט ח"ו פרטים מהותיים
 מן הדף, אלא באופן של מועט הכולל את המרובה כמה שיותר. כאשר
 הלומד מסכם בקצרה 8 פעמים, (בפרט אם הם ברצף!), המח מגייס את כח
 הקיצור והיעילות המופלא, שמנסה לחסוך ולשפר כל הזמן, וכך הסיכום
 נהיה מעולה יותר ויותר:

כאן באה לידי ביטוי אחת התועלות האדירות שבקו: כי למעשה
 מומלץ לחלק את שמונת הפעמים ל2 חלקים; ארבע פעמים **לאומר**
בפה. וארבע פעמים **לשמוע! את סיכום הגמ'**, ומומלץ בדווקא סיכום של
אנשים אחרים, מה שמחדד מאוד את ההבנה והתימצות, שהרי זוהי נקודה
 חדשה ולא מוכרת ללומד הרגיל, וממש כדאי ועוזר לשמוע מאנשים אחרים
 ולהחכים כיצד לקצר באופן יעיל (במקרה שאין אפשרות, ניתן להקליט את עצמך
 ולפחות לשמוע את הסיכום העצמי). וכך יש בקו (שלוחה 3-1-5)

אפשרות לשמוע סיכומים מחברי הכולל על הדף הנלמד.

ג: במשך כל ימי השבוע הבא [גם בימי ראשון!] לפני שמתחילים את סדר היום ודף הגמ' החדש. מקדישים מס' דקות מועט [לא יותר מכ5 דקות בדר"כ] לשינון הסיכום פעם אחת נוספת. תהליך זה כבר מתחיל להכניס אותו לזיכרון לטווח רחוק ולקרוב למטרה של זכרוננו לכל החיים; - ולמעשה ההמלצה מן הניסיון אומרת שכדאי מאוד גם בכמה ימי ראשון הבאים, 'ימי השימור' (להלן), לחזור על הדף ה'טרי' הזה שוב, לפני שהוא עובר להיות כשאר הדפים הישנים. וזאת בכדי לחזק עוד יותר את עוצמת החזרות המופלגות לטווח רחוק שמכאן והלאה - עתידים לחזור עליו רק פעם בחודש (לפחות) ב"ימי השימור" (להלן).

כעת אפשר להבין את שמה הרווח הנוסף של השיטה - **"שיטת 4-8-5"**; כי אלו כלליה הבסיסיים - **4 לימודים ראשונים בפנים. סיכום ושינונו באותו יום 8 פעמים - ו5 פעמים במהלך השבוע השני.**

ד: ימי ראשון נקראים 'ימי השימור'. זה הכרחי בפרט כאשר מצטברים דפים רבים, עשרות ואף מאות. כלל ברזל בשיטה זו הוא **"לא למדת חודש? 'תשכח' מזה" !!** - אין אפשרות כזאת של חודש שעובר בלי שמשננים את כל הדפים שבזיכרון [עיין פסחים ס"ח: על רב ששת (וכן מובא בגמ' על אמוראים רבים¹)], דהיה חוזר כל תלמודו אחת לחודש כל ימי חייו ובסוף השינון אמר 'חדאי נפשאי'] - וכאן מגיעה השיטה ואומרת, במקום פעם אחת בחודש לחזור על הכל ברצף כמעשה האמוראים, שזהו דבר קשה, ומשבש ממש את סדרי היום. או במקום לחזור בכל יום (למשל דף אחד או שניים ביום, למי שיש לו רק כמה עשרות דפים בתחילת הבנייה של "אוצר המזומנים"), ישנו **יום אחד בשבוע**, בתחילת כל שבוע הנקרא "יום השימור". במהלכו חוזרים על לפחות רבע מכמות הדפים המזומנים, כך שבמשך כחודש בוודאי נחזור על הכל.

למי שסבור שהדבר דורש זמן רב, התשובה היא (לפחות בתחילה, עד שנצברים כאמור עשרות ומאות דפי גמ') ממש לא. אם נניח שקצב הסיכום הממוצע עומד על כ5 דק' לדף, הרי שניתן בשעה אחת של שימור ביום ראשון לשנן כמות גדולה של 12 דפים!! שבארבעה שבועות מצטרפים לכמעט 50 דף (זהו גודלן של 2 מסכתות קטנות בערך, כידוע)! ואפילו אם יקחו הסיכומים כפול מהזמן הזה, עדיין ניתן להספיק

¹ עיין ברכות ל"ח: כתובות ע"ז: מ"ק כ"ח. ועיין ברשי ר"ה ל"ה.

כמות גדולה מאוד בזמן קצר. באמת ניתן לומר שזו **התוצאה** **הבולטת** של מעלת השיטה הזו. היכולת לשנן ולחזור בקלות ובמהירות. בשילוב עם הזמן הקבוע המוקדש לזה, הופך לחילוק הענק בין לומדים "רגילים" שעד שמוצאים זמן לחזרה הם נדרשים למאמצים רבים, ובין לומדי 485 שזוכים לחזור **עשרות פעמים** ו"אינם דומים שונים פרקם" וכו' "למי שאינו שונה".

הרחבה בענין הסיכום:

כיצד מסכמים!? - זהו בהחלט הנושא החדש והבלתי מוכר בשיטה זו. כיצד הופכים דף גמ' ארוך, שבשביל לשנן את כולו גם לבקיאים בו ממש, יכול לקחת לפחות 15 דק' (רק לצורך ההמחשה, כמו כל שאר הזמנים כאן), ולסכמו ולתמצתו בלי להשמיט עניינים חשובים! למעשה אכן הניסיון והאומנות בזה מתפתחים **עם ההרגל**, וככל ששומעים גם סיכומים של אחרים מבינים יותר ויותר את העיקרון. אינו דומה כלל הדף הראשון שמסכמים, לדף החמישי, והוא- אינו דומה לדפים הבאים אחריו. וגם עם החזרות שוב ושוב מנסה המח לקצר עוד את הסיכום ו"לשפץ אותו בצורה טובה יותר שעדיין לא תשמיט פרטים חשובים.

אך ניתן לומר שאכן, כן ישנו כלל מרכזי. והוא; לחתור בכל דבר אל **המסקנא שבענין, ודרכה לשלול ולבטל את הדברים הלא אפשריים** [גם מההו"א של הגמ' בדר"כ נשאר מסקנא כלשהי, ורק אותה יש לומר]. כגון כשהגמ' מקשה \מסייעת, ומתרצת\ דוחה, אנו לא נאמר "הגמ' שואלת, והגמ' מתרצת. אלא "אי אפשר להקשות\ להוכיח מכאן, כי כך וכך. ולא משם - כי כך וכך. ולמשל כשנניח מקשה רבה על רב נחמן, ור"נ מתרץ לו- אומרים מיד; והסביר רב נחמן לרבה, וכדו', וכך לאט עוברים סוגיות ועוד סוגיות עד שהעיקרון נקלט (ראה להלן דוגמאות מפורטות יותר).

ישנו **נידון נפוץ מאוד בצורת הסיכום**, שבו בהחלט אין כלל מוכרע ואיש כאשר ליבו חפץ יעשה. השאלה היא האם באופן הסיכום נעדיף להיצמד ולשמר את צורת הדף והשתלשלות הגמ', על אף שכמובן נעשה זאת בקיצור, וכך נוכל לזכור לאורך זמן את דף הגמ' עצמו כמתכונתו המקורית בערך. או "ללכת עם הסיכום עד הסוף", ובאופן המצריך לפעמים השקעה גדולה יותר, אך בהחלט עשוי לקצר עוד יותר את שינון הדף; פשוט לבלול, ולארגן את הדף מחדש בסגנון אישי ורצונו של הלומד.

למשל נאחד את תירוצי הגמ' שהובאו לאורך כל הסוגיא יחדיו, ורק אח"כ את השאלות עליהם; נביא קודם את הראיה הנשארת למסקנא, ורק אח"כ נשלול את השאר; נסכם באופן של דינים העולים; וכל כיוצא בזה ככל העולה על דעת המסכם. למעשה אין אפשרות או צורך להכריע בזה, והקו המנחה העיקרי הוא חפצו של הלומד וממה הוא ירגיש סיפוק גדול יותר, מה שכמובן ידרבן אותו לצבור עוד ועוד דפי גמ', ולהצליח יותר. ובאמת תמיד אפשר גם לשלב. להחליט פתאום על סוגיא מסויימת שהרבה יותר קל לסכמה באופן אחר מהרגיל, או באותה סוגיא לנהוג חלק כך וחלק אחרת.

להמחשת ענין הסיכום ניתן 2 דוגמאות קטנות מדפים מוכרים: דף ב'. במכות, ודף ב'. בסוכה (בהנחה שהדפים די מוכרים לרוב הלומדים ניתן רק צורות סיכום אפשריות, בלי להשוות לנוסח הגמ' המקורי):

מכות ב'. את המשנה נסכם רק כ- "שני מקרים בעדים זוממים של מלקות במקום הזמה, כשהעידו על נידון שהוא בן גרושה או חלוצה וכשחייבוהו גלות". גמ': מה שנקטו כיצד נעשים זוממין למרות שאינם מקבלים כזממם, וגם לקמן כבר התפרש באיזה אופן נעשים זוממין כשהזימו את גוף העדים. משום שזה המשך ליוצאי דופן מסנהדרין של בת כהן ובוועלה שמקבלין בזממן מיתה אחרת ואילו עדים אלו נעשה זממן באופן אחר לגמרי. המקור לכך שאין נעשין ב"ג וב"ח, אמר ריב"ל כי צריך גם ועשיתם לו בדיוק כאשר זמם וגם לא לזרעו. ולא לומדים כבר פדא מק"ו ממחלל שאינו מתחלל כי אם כן אומר רבינא דביטלת תורת עדים זוממין.

דוגמא נוספת, **סוכה ב'.** משנה: 4

פסולים בסוכה. גבוהה מעשרים, ולר"י כשר. נמוכה מי' טפחים. פחות מג' דפנות. או חמתה מרובה. גמ': החילוק בלשון ר' יהודה שבסוכה מכשיר ובקורת מבוי אומר ימעט- או כי סוכה דאורייתא (ג' פירושים ברש"י ותוס' ניתן לומר בקצרצרה). או שגם בדאורייתא כשיש דינים שונים, פסיק ותני בכולם פסולה ולא תקנתא. הלימוד לפסול סוכה גבוהה מעשרים. לרבה מלמען ידעו דורותיכם דרק בפחות מעשרים שלטא עינא ויודע. לר' זירא מוסוכה תהיה לצל יומם שלמעלה מעשרים א"ז צל מהסוכה אלא מדפנותיה. וביאר לאביי דשאני בעשתרות קרניים דהסוכה מצד עצמה ראויה לעשות צל. ולרבא מבסוכות תשבו שבעת ימים דמשמע עראי ומעל עשרים אמה

עושים אותה חזקה. והסביר לאביו דהקובע הוא רגילות בני אדם ולכן בפחות מעשרים כשרה גם במחיצות ברזל.

כדאי להדגיש: כמות הזמן שאנו אומרים ש"מתאימה" לסיכום דף גמ' (נאמר בערך כ-5 דק'), אין מטרתה לשבור או לייאש חלילה, ובטח לא בתחילת הדרך, כי בסך הכל דבר אחד ברור - הרבה יותר קל ומהיר לשנן כך דפים מאשר להיזכר בכל פעם מה השורה הבאה בגמ'. וכלל ידוע הוא בעולם: 'מה שלא קל ופשוט, (כמעט ו)לא קורה' - הקלות הזאת חיונית ביותר בשביל לחזור שוב ושוב חזרות רבות, שזה עיקר קיום התורה כידוע!

אלא מטרת הדברים כדי לתת אומדן דעת וכיוון. כי מי שהדבר לא מצליח לו, כדאי בסה"כ שיבדוק אלו ממרכיבי השיטה הוא פספס או לא ליטש כראוי. האם אולי **א:** הוא לא יצר את הסיכום בצורה מיטבית וקצרה, אלא חוזר שו"ט? **ב:** אולי הוא לא מספיק מרוכז אלא עם הסחות הדעת? [אגב, פתרון נפלא לזה הוא פשוט להקליט. גם מי שאין לו אפשרות זמינה כזאת יש אפשרות לפתוח קו פרטי של משתמש אחד ולהקליט שם. אולי ניתן לרמוז זאת במליצה בדברי חז"ל: "אם ערוכה ב'קול', ו'שמורה""].

ידוע שהאמוראים היו נשענים בשעת חזרתן² אחת לחודש את כל תלמודם, על "עיברא דדשא", מקום שמצד אחד אינו בישיבה נוחה מידי המעיפת ומרדימה, ומאידיך אינו עמידה והליכה מסיחי דעת. ובעירובין ס"ה. "אמר אביו אי אמרה לי אם קריב כותחא לא תנאי", עד כדי כך, מפריעות הסחות הדעת למיניהן!

ג: אולי הוא לא הקפיד מספיק על כללי החזרות הראשונים, שמיוסדים גם על היגיון חזק ודרכי הלימוד שקיבלנו מרבתינו האמוראים ולאורך הדורות, וגם על ניסיון של אלפי אלפי לומדי השיטה הזאת שצברו על ידה הצלחות ממש. הדבר אמור גם לגבי "יום השימור". כאשר מגיע חודש

אחרי הלימוד הקודם, ולפתע הסיכום נתקע ומתארך; גם כאן חשוב לבדוק, האם אולי הזנחנו חזרות, כמו למשל בימי השימור הראשונים שלאחר לימוד הדף, להקפיד לחזור עליו **פעם בשבוע** [כפי שפירטנו לעיל בסעיף ג' של 'שלבי שיטת המזמנים'], דבר שמאוד עוזר לטווח רחוק; או ש'שכחנו' בכלל, לחזור בחודש שעבר. 'מושלי משלים' אמרו: כדי שייכנס ב'בליעה' לגוף, צריך שיהיה רהוט "בלי-אה". ואכן, כאשר מזניחים או מוותרים על

² כך מובא בגמ' הנ"ל בפסחים סח: יתכן שעשה זאת רק לאחר החזרה כדי לבטא התפרצות רגשות מרוב שמחתו, כמו שמצינו בכמה מקומות (חגיגה ט"ו: סוכה נ"ב) את עניינו של עיברא דדשא. אך יתכן שעשה כבר בשעת החזרה, לחזק את הריכוז, כמו שמצינו במקומות אחרים (גיטין ל"ב: ודומה לכתובות ע"ז:).

חזרות, הדבר מצטבר ולבסוף הזמן הנדרש לחזור הוא כפול ויותר, כך שלא הרווחנו דבר.

תשובות על שאלות נפוצות:

**האם זה באמת יתכן, שאנשים יודעים לומר עשרות דפי גמ' במהירות?
האיי"ז הגזמה כלשהי ובסה"כ מדובר בדקלום וסיכום חלקי בלבד?
היתכן שזה מתאים גם ל'חלשים' בזיכרון כמוני?**

תשובה: אכן כן. הפלא הזה באמת עצום ומרגש, ותופס תאוצה מיום ליום. תוכל להקשיב בעצמך בקו הנ"ל, ולשמוע אנשים המשננים ומשאיירים סיכומים בכל רחבי הש"ס ובפרט במסכת הנלמדת. אך גם בעיקר תוכל להקשיב להודעות המרגשות שהשאיירו אנשים המשננים כבר תקופה משמעותית בסגנון הלימוד הזה; - "חיי השתנו לחלוטין... אני אפילו חולם על זה, ופשוט מאושר ללמוד בכל שבוע את הדף החדש שילווה אותי לתמיד בעז"ה".." "אני יהודי שעובד לפרנסתי, לא משווה עצמי לתלמדי חכמים הלומדים ימים שלמים, אך מעולם לא חלמתי שאוכל לדעת 300 דפי גמ' בעל פה כפי שאני יודע עכשיו". ועוד ועוד שמאזיני הקו שמעו ושומעים, במו אזניהם. באוזנינו שמענו מרב קהילה מכובד- כי אנשים שהיו מנותקים לגמרי מאידישקייט וקרירים לכל דבר שבקדושה, 'התהפכה להם הקערה על פיה' - אפילו הבית שלהם כולו השתנה, וכל עולמם הרוחני כעת שונה לחלוטין. אנשים יושבים ובסיום הסדר קשה להם לסגור ולהתנתק מדף הגמ'!
כאמור על אלפי לומדים מכל הסוגים והכישורים וכל אחד יכול לבדוק זאת גם על עצמו. ההגיון פשוט מאוד. במקום ההרגשה שכבר מתרגלים אליה ולא שמים לב, של לימוד שאינו נשמר, והסיפוק בו מאוד מוגבל. כאן כל דף שנאגר הוא סיפור הצלחה נוסף והישג חדש לתמיד!! וכשזה עובד והשינון מתחיל "לרוץ", א"א להכיל ולתאר את התענוג- זר לא יבין - אם לא שהצטרף וחווה בעצמו, וברור שהאדם משתנה לחלוטין, כאשר התורה, לראשונה בחייו, היא באמת חלק ממנו!

נוסיף גם, שמי שיש לו קושי גדול בזיכרון, זה רק מראה כמה חשוב וכדאי לו לחזק את ה"שריר", הזה בדווקא במח, מה שקורה בהחלט, ע"י לימוד

באופן כזה. א"א שלא לצטט רק את דברי התפא"י היסודיים בלימוד וזכרונו, באבות פרק א: "עשה תורתך קבע ענין חוזק ובירור, שתעשה חיזוק ללימודך ולא תזוז מהעניין עד שתרגיש שהוא קבוע בך כבמסמר, וגם בהיר לפניך בלי שום עימום וגמגום, ואז תחזור כליו כרגע יפה יפה בעל פה עד שיהיה שגור בפיך בלי עיון בספר", עיי"ש!

האין זה מביא לשטחיות? לימוד כזה שרק מסכם, ונצמד לחזרות רבות:

גם כאן, ראשית, ניתן לשמוע, לראות, ולהיווכח, בתוכן ההודעות שבקו, באיזה עמקות והבנה לומדים אותם. כאמור, הלימוד הראשוני הוא רגיל וכל אחד לומדו על פי דרגתו. אם גמ' ורש"י. או גם תוס' ומפרשים ופוסקים. אך גם יותר מכך. היות ומקפידים ללומדו ארבע פעמים, מה שלא כל לומד רגיל מקפיד. וגם היות וכבר בשעת הלימוד המוח ערני לקלוט ולזכור את מה שהוא יודע שיצטרך לשנן- ממילא גם ההבנה והבהירות עולים בהתאם - הנושא היחיד הנוסף שהשתנה פה, הוא הצורך החשוב והמרכיב העיקרי בלימוד- לזכור אח"כ את מה שלומדים. שזה מלבד התועלת הנוספת לשאר הלימודים כאשר זוכרים היטב גמרות משאר המקומות, זו גם עבודת השם מעולה שבמעולות שעליה אמרו חז"ל, אינו דומה שונה פרקו 100, למאה ואחד, שנקרא עבור ההבדל הקטן הזה 'אשר לא עבדו!' כלפיו(חגיגה ט:), ומראה על חביבות התורה עד לאחת!

אך יותר מכל זה, התשובה הנוספת היא שאדרבה!! חידוד המח דווקא מגיע מחזרות רבות שפתאום נותנות מימד חדש לגמ' לחדש חידושים להקשות ולתרוץ, אף יותר ממי שמתעכב באותו מקום ומתאמץ לחינם לפצח את כל השאלות מיד. וכמאמר חז"ל על דברי תורה שנמשלו לתאינה שבכל פעם יש להם טעם נוסף שאינו נגמר, ואלו דברים שהלומדים כך רואים כל הזמן.

איך אפשר לחזור בכל חודש על כל הדפים כל החיים?:

זוהי אכן התחייבות שעשויה להרתיע (כמובן, תמיד ניתן להפסיק לשנן חלילה, ולהתחיל לשכוח הכל ח"ו, אך על כך איננו מדברים). ואולם חשוב לפרק זאת לחלקים: ראשית כאמור למעלה, בתקופה הראשונה של למוד כאשר נאגרו אפילו עד 50 דפים, - ניתן לחלק זאת לחזרה בימי השימור ימי ראשון באופן שכמעט לא תופס זמן. שנית- אכן ככל שמצטברים דפים בכמויות

ממש מרשימות ב"אוצר המזומנים", ההשקעה של ה'שימור' שלו אכן גדלה. אולם כשם שעשו רבותינו האמוראים ולאורך כל הדורות, חזרה כזאת בכל פעם היא הדרך היחידה לשמור על אוצר ידיעות עצום בראש למשך כל החיים. כך יצר ה' את האדם, וזו עבודתו המשובחת מאוד, ולא איזה מצב של 'דיעבד' חלילה. והאמוראים (סוף מוע"ק) לפני פטירתם זו היתה בקשתם האחרונה [לפי גדלותם שיכלו לבקש זאת ולקבל] לחזור על תלמודם שלושים יום, כדי שיהא "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו" (כתובות ע"ז). "עמוד וערוך מקרא שקרית ומשנה ששנית" (מדרש משלי פ"י).

להשלמת תועלת הדברים נצרף כאן טבלת לימוד באופן של 4-8-5 שמאוד עוזרת בכמה דברים כמפורט בהערה³. ניתן לצלם או להעתיק בכתב יד, וכמובן אפשר להוסיף או לשנות כפי הצורך.

³ יעילות הטבלה היא א: ללומדים חדשים המתרגלים רק עכשיו לכללים ב: גם לוותיקים, כדי לא לשכוח ולפספס חזרות, וכדי להקל את המאמץ לחשבן ולזכור בכל פעם, פשוט למלא את הטבלה. ג: למי שלומד בקצב לא קבוע. כגון לפעמים דף ולפעמים יותר, לשבוע. או בכמה מסכתות במקביל, וכדומה.

